

A88/14 CO:2077944

20 april 1988.

HET CHINESE NATIONALE VOLKSCONGRES
EN DE NOODZAKELIJKE IMPORT VAN WESTERSE WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE

Met tussenpozen van ongeveer vijf jaar pleegt in de Volksrepubliek China het Nationale Volkscongres voor een plenaire zitting bijeen te komen in de hoofdstad Beijing. Het Volkscongres heeft globaal de functies en bevoegdheden van een parlement zoals wij dat kennen. In China worden de gedelegeerden, die een brede afspiegeling vormen van 's lands politieke en maatschappelijke geleidingen, via een langdurig proces van lokale en regionale voorverkiezingen aangewezen. Het karakter en de invloed van de werkzaamheden van het Chinese Volkscongres zijn echter onveranderlijk verbonden met de leidende rol van de Chinese Communistische Partij (CCP) in bestuurlijke aangelegenheden. Dat partijprimaat in staatszaken is grondwettelijk verankerd en komt alleen al tot uitdrukking in de toonaangevende CCP presentie bij de verdeling van regeringszetels en in het feit dat elk beleid uiteindelijk de ideologische toets van het marxisme-leninisme-mao zedong-denken dient te doorstaan. Zoals gebruikelijk worden plenaire Volkscongreszittingen voorafgegaan door vergaderingen van het Centraal Comité (CC) van de CCP, waarop in grote trekken de latere parlementaire ontwikkelingen worden voorbereid. De bijeenkomst van het Zevende Nationale Volkscongres, die plaatsvond tussen 25 maart en 12 april jl., werd echter behalve door een CCP-CC vergadering, ook nog eens in een eerder stadium - oktober/november 1987 - voorafgegaan door een CCP Congres dat al in belangrijke mate de koers voor de komende jaren bepaalde. Die koers zal er een zijn van voortgezette modernisering, van consolidatie en verdieping van reeds doorgevoerde hervormingen en vernieuwingen, en van verdere uitbouw van het beleid waarmee China zich openstelt voor samenwerking met ontwikkelde (voornamelijk Westerse) landen ten behoeve van de eigen modernisering.

De import van wetenschap en technologie vormt een vitale sector van dat beleid en verdient het om met grote aandacht te worden gevolgd, juist omdat die zich tot ver buiten de Chinese grenzen en voor een belangrijk deel in de sfeer van intelligence afspeelt.

HET CHINESE NATIONALE VOLKSCONGRES
EN DE NOODZAKELIJKE IMPORT VAN WESTERSE WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE.

Prioriteiten van het Nationale Volkscongres

Gezien de afloop van het recente CCP Congres, eind 1987, waarop ondubbelzinnig groen licht werd gegeven aan verdere uitvoering van het hervormingsbeleid en waarbij aan het slot een grootscheepse verjonging en professionalisering van de partijleiding bleek te zijn doorgevoerd, was ook de uitkomst van het Zevende Nationale Volkscongres voorspelbaar. De ingeslagen weg zal worden vervolgd, de voorgenomen inkrimping en stroomlijning van de staatsbureaucratie kreeg haar beslag en tal van veteranen, wier verdiensten hoofdzakelijk dateerden uit de tijd van de Revolutie (dus van voor 1949), droegen hun bestuurszetels over aan jeugdiger en beterschoolde technocraten. Echter, de vertrouwde taferelen van hoogbejaarde afgevaardigden, aan wie het hele congresgebeuren voorbij schijnt te gaan, behoren toch nog altijd niet tot het verleden. YANG Shangkun bijvoorbeeld maakte tegen het einde van de bijeenkomst zijn debuut als China's nieuwe President op 81-jarige leeftijd, Vice-president werd de 79-jarige WANG Zhen, terwijl DENG Xiaoping, met wiens vooruitstrevende lijn vooral YANG zich pleegt te identificeren en die als voorzitter van de Militaire Commissie aanbleef, al bijna 84 is.

De openheid, die het Zevende Nationale Volkscongres van meet af aan kenmerkte, kwam onder meer tot uiting in de uitgebreide publiciteit door de Chinese media over de gang van zaken ter zitting en in de betrekkelijk forse aantallen toegelaten buitenlandse waarnemers. Hoewel deze mate van openheid voor een Volkscongresbijeenkomst een vrij nieuw verschijnsel was, kwam zij niet onverwacht na de opmerkelijke doorbraak op dit gebied tijdens het laatste CCP Congres.

De door de ongeveer 2900 afgevaardigden afgewerkte agenda omvatte ook nu weer vaste punten als: het regeringsverslag over de voorbije periode (1983-1988), een sociaal-economisch beleidsplan voor de toekomst, ontwerpen voor grondwetswijzigingen en de verkiezing van diverse topfunctionarissen in de belangrijkste staatsorganen, waaronder de regering.* Daarnaast kwamen evenwel nog andere actuele zaken aan bod, zoals amenderingen op de wet betreffende Chinees-buitenlandse joint ventures en - naar verluidt - een herziening van de wet op de staatsgeheimen.

Ofschoon dus al enkele maanden vaststond dat de Volksrepubliek haar moderniseringspolitiek onverminderd zou doorzetten, was deze congreszitting juist van groot belang ten aanzien van vragen als: in welk tempo dat kon gebeuren en of op korte termijn accentverschuivingen geboden zouden zijn. Met betrekking tot het laatste heersen er namelijk binnen de kring van Chinese leiders nog altijd verschillende opvattingen. Zo vroeg de als een (naar verhouding) behoudend man bekend staande premier LI Peng om voorrang voor modernisering in de landbouwsector, waar relatief minder vorderingen zijn gemaakt. Een oproep die algemeen wordt beschouwd als een demonstratie van eigenzinnigheid door LI tegenover zijn grote opponent van dit ogenblik, CCP-leider ZHAO Ziyang, die meermalen een duidelijke voorkeur uitsprak voor industriële ontwikkeling in de grote steden en het zuidelijk kustgebied.

---

*Thans zijn de meeste van de 45 kabinetsleden tussen de 50 en 60 jaar oud. Ongeveer een derde van hen heeft aan een Oosteuropese universiteit gestudeerd, onder wie ook premier LI Peng die in Moskou werd opgeleid en die, op een persconferentie na afloop van het Volkscongres, waarschuwde voor de misvatting dat zijn Regering om die reden pro-Sovjet zou zijn.

Een punt waarop inmiddels geen wezenlijke meningsverschillen meer schijnen te bestaan is de wenselijkheid van een praktische functiescheiding tussen de partij (de CCP) en alle staatsorganen. Richtlijnen, die een eind moeten maken aan de uit haar krachten gegroeide CCP-overheersing en aan de inefficiëntie, corruptie en andere wantoestanden die daarmee gepaard gingen, zullen weldra scherp geformuleerd hun weg naar de bedrijven en kantoren vinden. Maar uitvoering ervan zou nog wel eens een zaak van heel lange adem kunnen worden, omdat er vele manieren schijnen te zijn waarop het in zijn status bedreigde partij-kader machtsverlies kan trachten te voorkomen. Overigens behoudt de partij onder alle omstandigheden haar koersbepalende functie en op elk niveau haar taak om uitvoering van het staatsbeleid voortdurend politiek te toetsen.

Het belang en de wijzen van wetenschappelijke en technologische import

De sector waarvoor het Volkscongres, in navolging van het recente CCP Congres, aandrang op continuering van het gevoerde beleid, aangezien het welslagen van de totale modernisering er voor een belangrijk deel van afhangt, is die van de wetenschap en technologie. Vermoedelijk is op geen enkel ander onderdeel van het complete Chinese hervormingspakket zoveel vooruitgang geboekt. Nergens anders is ook zo duidelijk het voordeel merkbaar dat de Volksrepubliek zich heeft verschaft met de openstelling van haar grenzen voor buitenlandse kennis en goederen en met het in staat stellen van haar intellectuelen om zich in het Westen te bekwamen in hun vak. In zoverre is China's voorspoedige ontwikkeling op dit gebied dan ook toe te schrijven aan een combinatie van nationale zelfontplooiing en legitieme import.

Niettemin stoelen de Chinese wetenschappelijke en technologische vorderingen soms ook op geheime en onder dekmantel verrichte invoer van wetenschap of materiaal. In veel van die gevallen betreft het de ontfutseling van blauwdrukken, procedé's of prototypes en zou gesproken kunnen worden van industriële spionage. China blijkt af en toe eveneens uit op know-how en goederen van militair strategische aard en bedrijft in die gevallen de meer conventionele spionage.

Beide vormen van intelligence worden bedreven door zowel het Ministerie van Staatsveiligheid, dat in 1983 werd opgericht op de restanten van het CCP inlichtingenapparaat, als de militaire inlichtingendienst, die organiek is ondergebracht bij de Generale Staf van het Chinese Volksbevrijdingsleger. Het is nochtans lang niet altijd een uitgemaakte zaak of de legale dan wel illegale verwerving van bepaalde wetenschap of materialen een aantasting vormt van strategische belangen van andere landen. Immers, internationale afspraken daarover door de ontwikkelde Westerse wereld, zoals de zogenaamde Cocom-voorschriften, die de export van hoogwaardige goederen naar bijvoorbeeld China en de Oostbloklanden sterk beperken, worden door de diverse landen nogal eens verschillend geïnterpreteerd. En juist voor de Volksrepubliek worden ze dikwijls tamelijk ruimhartig toegepast en in een enkel geval zelfs grotendeels geannuleerd.

Via Sovjetrussische functionarissen werd dan ook bekend dat er in Moskou met een zekere afgunst gekeken wordt naar die bevoordeling van de Chinezen, "die er toch geen wezenlijk verschillende opvattingen over het socialisme op na houden." Uit dezelfde bron kwam tevens de bevestiging van het vermoeden dat de Sovjet Unie momenteel - profiterend van de verbeterde betrekkingen met China - technici uitzendt naar de Volksrepubliek om zo tenminste in contact te komen met de daar geïmporteerde, geavanceerde Westerse technologie en kennis waarover het land zelf niet beschikt.

Een van de hoofdkanalen waarlangs know-how, in de vorm van blauwdrukken, procedé's en licenties, Beijing's burelen bereikt, is het instituut van de gemengd Chinees-buitenlandse bedrijven of joint ventures. Daarvan werden er

sedert 1980 al bijna 5200 opgericht in de hele wereld, waaronder een tiental in Nederland. In de door het Volkscongres aangenomen wet op de joint ventures staat, dat "de investeringen of samenwerkingsvoorwaarden voor de Chinese en buitenlandse partners financiële of materiële middelen omvatten, of kunnen bestaan uit vestigings- en eigendomsrechten, alsmede technische kennis." Uit waarnemingen blijkt dat de Chinese partners bij hun activiteiten het vergaren van strategische kennis en goederen meenemen ten behoeve van hun nationale defensie-industrie. In dat opzicht bevatten de werkzaamheden van het Chinese joint venture personeel dan ook een duidelijke intelligence-component, die uiteindelijk wordt gecontroleerd door het Ministerie van Staatsveiligheid en de militaire inlichtingendienst. Met het oog hierop kan dus gesteld worden dat het Ministerie van Buitenlandse Economische Betrekkingen en Handel, waaronder de joint ventures ressorteren, ondersteunende activiteiten verricht ten dienste van de Chinese intelligence-gemeenschap.

Een heel goed met die van het joint venture personeel te vergelijken dubbelrol wordt vervuld door de Chinese studenten en wetenschappers die zich bekwamen aan Westerse universiteiten en onderzoeksinstellingen. In ons land zijn dat er inmiddels zo'n tweehonderd. Op hun soms zeer gespecialiseerde vakgebieden zorgen ook zij voor een constante informatiestroom naar het moederland waar, na een gecentraliseerde opvang, selectie en vertaling, voor verder transport naar bijvoorbeeld de Chinese defensie-industrie wordt gezorgd. Het vrije en open karakter van Westerse samenlevingen als - onder andere - de Nederlandse, maakt het niet gemakkelijk om die informatiestroom te controleren op een eventuele aantasting van geldende strategische belangen of verworvenheden. Integendeel, in veel gevallen is de bereidheid van instellingen, bedrijven of individuele wetenschappers in het Westen, nu net met voorbijgaan aan veiligheidsoverwegingen, maar al te groot om China van dienst te zijn.

Een aantoonbaar voordeel hierbij voor de Chinese inlichtingengemeenschap is het veel gunstiger imago dat de Volksrepubliek in het Westen - zeker in intellectuele kringen - heeft in vergelijking met dat van de Sovjet Unie. Heel begrijpelijk is dan ook dat Sovjetrussische functionarissen China's onwil om over te gaan tot volledig herstel van de betrekkingen met de Sovjet Unie, mede verklaren vanuit het in dat geval dreigende verlies van de vitale Westerse inbreng in de wetenschappelijke en technologische modernisering van de Volksrepubliek.

Het voordeel van een beter imago wordt derhalve terdege uitgebuit door China en dat brengt tevens met zich mee dat de Chinese intelligence kan volstaan met een "zachte aanpak" van haar doelen, zich vrijwel niet hoeft te profileren en op die manier agressieve, riskante operaties achterwege kan laten. Echter, in de mate waarin de onopvallendheid van het Chinese inlichtingenapparaat een maatstaf is voor het kennelijke succes waarmee het opereert, is het tegelijkertijd een even sterke waarschuwing aan het adres van hen wier taak het is de strategische belangen van het Westen te verdedigen.